

1940.

Na jaře má ~~na~~ zavedení dvojjarých německo-českých tabulí obecních, firmních i zářitek.

Na oslavu narozenin pš. kancléře ad. Hitlera vyřezány dle návrhu mapony protektorátní a říšské; stejně na oslavu vítězství nad Francií.

20. IV. vydávány dvojjar. osobní legitimace a 28. V. provedení soupis osevních ploch.

Z obecní knihovny vyřaděna literatura legionářská a jiná národní i cizí.

U obecního rybníka byla v srpnu 1940 opravna povodní protřešná hráď a nově napuštěn.

Návrhová provizní dodávka bramborů (1.090 q), obilí: 300 q říty, 300 q ječmene, 50 q pšenice, 450 q ova, 7 kusů hovězího, a 1 sepičový dobytek. Dne 15. 8. 40. postřena obec kumpotilím, osimny vyhlasyly, pšenice napadena rží, jačimny postřeceny.

Čechský okres byl od 1. XI. 40 rozdělen tak, že obec od Bystřeho přidělena k Boskovici, severní k Litomyšli. - Medy roženy o 50-100%. Odčerna zaveden lesní čas.

Zapsal ad. Sudoma

1. 11. 1949

1. Záh.
d. knih. úst.

Trpín v době okupace a osvobození.
Vzpomínky za léta 1938-1945
sebral Ad. Sudoma, ř. uč.

Jarní mobilisace v roce 1938 proběhla zcela klidně s řádným povinností. Ženy plakaly. Očekávalo se, že to není ještě všechno a že přijdou věci ještě těžší.

Podzimní mobilisace byla přijata s nadšením. Výzva rozhlaselem byla vysílána před půlnocí a ihned všichni čekali s připravenými kufry k nastoupení vojenské povinnosti. Sotva posel donesl rozkaz a již v půl hodiny odjeli všichni místním autobusem přímo na hranice do Orlických hor. Šli s nadšením, bez pláče a pěkně se chovali. Následovala dodávka evidenčních koní. Rolníci je odváděli ihned bez naptání celkem 29, t. j. 5 všech a chtěli dát i klasifikované B a C i když tím byl provoz polních prací ochromen. Ve svodových střediscích nastal zřejmě chaos. Muže nahradily ženy, sourozenci, staří a děti.

S napětím vyčkávali obyvatelé u amplionů poslední zprávy až v říjnu 1938 uslyšeli prohlášení presidenta Dra Ed. Beneše. Jedni v slzách, druzi se zatřetími pěstmi sledovali s napětím vytvoření demarkační čáry. Ta oddělila Jedlovou, Starčov i Starý Svojanov a Vítějeves. Poslední dvě byly později na zárok ze záboru vypuštěny. Kojáci se vraceli roztrpčeni jeden po druhém domů. Vystroj pohraničních perňůstek byla podle možnosti odstraněna. V sále hostince u Štaudů byla umístěna 1 rota hraničářského pěšího pluku pod velením řízného nadpor. Jelinka, jenž denně na koni přehlížel srěžený úsek. Skupinky vojinů hlíd-kovaly na Předměstí a v Dolní Lhotě. Zdrželi se v Trpíně asi 6 týdnů v říjnu-listopadu 1938. S obyvatelstvem se velmi sr-dečně sžili, ve volných chvílích vypomáhali rolníkům a byli spokojeni. Jeden z nich je pochován na místním hřbitově; odešel dobrovolně snad proto, že také jeho domov na sev.

Moravě byl Němci zabrán. Vytroučila se depresivní nálada.

Z Medlové se přistěhovala 1 rodina českého původu, příslušející do Trpína. Z Březové se chtělo máti více rodin, ale pak zůstaly, nechtějice opustit těžce získaný majetek a nikdo nerůděl, jak dlouho zůstane svobodnou zbytvající část republiky. Později se mátila do Trpína další rodina a pak až ke konci války přistěhovaly se z Brna před bombardováním a blížící se frontou další 4 rodiny do podnájmu a do volných nebo výminkových světnic, takže se vsi byla téměř každá místnost zabudlena.

Během okupace byl v Trpíně poměrný klid. Obyvatelé byli zaměstnáni svými hospodářskými starostmi. Snažili se být sami živi, pomáhali druhým a vyjit poměrně dobře s dodávkami. Proti předepsanému kontingentu bránili se vhodnými důvody. Schůze a jednání o nařízených dodávkách vzrušovaly občasnou hladinu obce a ještě více nařízené kontroly a prohlídky. Židlo však potřebovali i tyto orgány a tak se společným úsilím podařilo vždy sehnat dobrý oběd, lihoviny, kuřivo a výslužku do aktovky. Přámněšené ceny téměř nikdo nepožadoval. Příbuzným a známým zvláště v městech se zaslalo a mnohdy k výměně použilo pokud bylo komu možné.

Okres poličský byl po 15. březnu 1939 zrušen a obce od Medvězího na východ připojeny k Boskoviciím na Moravě až do července a listopadu 1945. Západní část okresu připojena k Litomyšli. Spojení do Boskovic bylo obtížné. Bylo nutno brzy ráno a zvláště v zimě v zálivých, za tmy, v dešti i blátě dojit pěšky k autobusům buď do Dolní Lhoty nebo do Olešnice. Na okrese nebylo zpočátku známých. Výhodou však byla ta okolnost, že Trpín patřil v okrese boskovickém k nejvýše položené obci hornatého kraje a předpísované kontingenty dodávek byly proto úměrně menší. Občané si chránili slušné jednání úředníků, přesnost a pořádek v předpisech a výběru daní, dobrý stav a udržování silnic, takže se nakonec těžko s ním loučili.

Český okresní hejtman Jurčík byl vyměněn Němcem JUDr. Rudolfem, který osobně navštěvoval vesnice třeba ve sporech k získání vlastního názoru. Byla uznávána jeho poměrná spravedlnost.

Chlebovin bylo dost, ale ne přebytek. Do mlýna na Předměstí a později, po razonování, v určený den v týdnu, na povolení obecního úřadu, do Hamrů, směli jeti rolníci jen v konvoji v čele s reducí. To však nevyklučovalo výměnu obilí za mlýnské výrobky; někdy se jelo v sobotu, kdy nebezpečí kontrol bylo menší a jindy třeba za tmy nebo polem. Také občasně, někdy třeba i černé zabijačky umožňovaly opatřit sobě i jiným hlavně tuk a maso. Obilí odváděno hospodářskému družstvu v Bystřem buď vlastními povozy nebo auty. Dobytek byl odváděn nebo vozen buď do Olešnice nebo na nádraží do Letovic. Povinné dodávky začaly ihned na podzim 1939. Jednou až dvakrát týdně odvedeno jednou až 21 kusů hovězího. Cesta zvláště v zimě nebyla příjemná. Pravidelné dodávky byly 3-5 kusů hovězího a 4-3 kusy veprového týdně a mimo to 2x měsíčně 5-6 kusů zpravidla na Ostravu. Roční kontingenty byly předepsány podle výměry a staru dobytka. V roce 1944 zavedeny k porovnání dodávací schopnosti zemědělců mléčné a tukové jednotky, na něž byly převedeny dodávky masa, mléka, tuků, olejin, travních a jetelových semen. Za nadkontingent měly být vypláceny premie. Ale z přebytků jednoho se vyrovnaly nedostatků jiného a nikdo nic nebral. Pro zemědělce zavedeny Pomocné knížky k statkovému archu. V nich byla výměra pozemků, předpis a plnění dodávek. Obec dodávala 12-14 vagonů tvrdého chlebov. obilí podle úrody. Krmného $\frac{1}{4}$. Ceny obilí: žito 178.-K, pšenice 200.-K, oves 140.-K, ječmen 170.-K, brambory 60.-K. Sena dodáno 60-140 q ročně podle úrody i s dovezem do Poličky na dráhu po 60.-K, slámy polevic po 20.-K.

Lístky na potraviny zavedeny v říjnu 1939. Od 1. XI. t.r.

přidělen byl obci tajemník Ant. Mazáč, respic. fin. strážce, 28 letý, rodák z Doubravníka. Bydlel zpočátku v č. 15 a pracoval v bytě starosty obce Ad. Boucníka č. 18. Roku 1940 se oženil a nastěhoval do fary, kde zřízena obecní kancelář. Zpočátku měl také docházet do Hlásnice. Měl na starosti agendu potravinových listků, porážky, evidenci dobytka a statistiky dodávek. Kancelář vybavena novými stoly byla vzorně vedena a porději opatřena psacím a počítacím strojkem a starší pokladnou pro listky. Stal se poradcem v dodávkách a porážkách a byl oblíben. Neradi se s ním loučili 1.7.1945 při návratu k finanční stráži do Opavy.

Všechny vyčerpávající záznamy v Pomocných knížkách pro zemědělce museli členové hospodářské komise několikrát ročně za spolupráce učitelů a kontroly hospodářské školy přehlížet a opravovat. Stejně mnoho času a práce si vyžádaly rozpisy a konečné statistické seznamy a obecní přehledy sklizní a dodávek. Mnohé z nich budou časem velmi cenné. Byla u nich výměna reškeré obhospodařované půdy, zastavěné, zahrad, orné, lesů, pastvin a jiné. Každoročně bylo do nich zaznamenáno množství oseté orné půdy jednotlivými plodinami, na podzim množství sklizně v q a výnosy na 1 ha. Dále se zapisovaly změny ve stavu dobytka, drůbeže, výroba, dodávky, spotřeba, vajec, mléka, řepa, brambory, seno, jetel, ovoce, mlýnské výrobky, počet strojů.

Zemědělská komise byla ustavena po návrzích r. 1943 a působila až do r. 1945 jako poradní orgán obce ve věcech rozpisu a plnění všech nařízených zemědělských dodávek, zvelebování a pomoci zemědělství, navrhovata dispozice volnými pracovními silami v místě a svým dobrovoláním a odvodněním zachraňovata mnohé od pracovního nasazení do rusa a do ciziny. Tak více mladých osob, jichž menší výměna hospodářství

neodpovídala počtu pracovních sil v hospodářství, byli zapsáni u větších rolníků v sousedství, jimž občas podle potřeby vypomáhali jako jejich skuteční zaměstnanci. Soutěpis, prohlídky a odvody osob prováděl pracovní úřad z Boskovic, hromadně v Olešnici. Zvláště ročníky mládeže naroz. 1920-21 a 24 měly být zasazeny celé. Tak v Norsku byli 3 chlápci od 19.3.1940 do 1.7.8.1945, v Německu pracovalo 6, v Ostravě 1 a 5 jich kopalo od 12.XI. 1944 po 10 týdnů v Menhofu u Neusiedelského jezera tankové příkopy. V době mrazů u nás tam bylo o něco mírněji. Spali ve stodolách nebo ve chlévech při jednotné stravě. S místními Rakušany vycházeli dobře. Organizaci vedlo Kuratorium mládeže, na práci dohlíželi dědčci SA, ale práce se mnoho neudělalo.

Po uzavření malého obchůdku sester Kolbaborých pro nedostatky administrativní a hospodářské zůstaly ve vsi ještě 2 obchody a to Graciasův a Králův. Hostinice 3: Štaudův, Kozákův a Švábův. Příklad lihovin na listky byl ke svátkům slušné jakosti vždy zcela vybrán. Litr rumu stál 80 K, koňak 120 K. Příklad slabeho piva byly omezené a řídily se podle odběrů z r. 1938. Kuřivo přidělováno mužům zpočátku volně 100-60 ks měsíčně a porději na listky v trafikách též u Jos. Krále č. 80 a od r. 1944 pouze v hostinci Fr. Kozáka č. 25. Masti stály 15-20 h, Viktorie 50 h. Většina zboží bylo přidělováno na listky. Obuv buď na listky v Baťově prodejně nebo výměnou za mouku nebo tuky v Bystřím od domácích výrobců a podobně látky na body v obchodech v okolí. Petrolej pouze domácímostem bez elektriny. Cukroví rozdělováno 1-2 x ročně po 10 dkg na osobu. Příklad cukru činil 1,5 kg pro osobu na měsíc a 30 dkg místo marmelády. Mouky obvykle 1,5-1,75 kg po 4 K, krupička 520 K. Příklad chleba činil 1 kg po 4. Sůl a zápalky byly volné a teprve ke konci v menším množství. Mýdla pěnového 1 kostka na měsíc a prášek na prání. Mýdlo se

proto ránilo často doma. Přiděly tuků kolísaly a často jsme se jich zřekli pro armádu - nedobrovolně. Činily 70 kg másla, 50 kg umělého tuku a 7 kg sádla pro osobu na měsíc. Děti, těžce pracující a nemocní měli více. Každý se musel prokázat potvrzením, že je zaměstnan. Obchodníci měli s nalepováním malých ústřížků a jejich vyúčtováním mnoho práce. Později byl vydáváním přidělových lístků v obci pověřen Jar. Tichý a.č.

Počet obyvatelů v obci činil nejvíce 600. Německé národnosti pouze 1 osoba. Další dvě, zde provdané, rozené v Modři, se k německé národnosti nehlásily. Díky uvážlivému chování obyvatelstva nedošlo k národnostním třenicím, k udání ani zatčení. Jeden občan z Brna se vrátil z německého vězení do třpína na zotavenou. Jediný případ uvěznění autodepnavce Fr. Gregora byl následkem rodinných nesvárů. Jedno udání na Lad. Graciana bylo pomstou z důvodů zistných asi od F. Gregora.

Díky bohatým životním zkušenostem, znalosti světa a lidí i němčiny z první světové války, osobní bystrosti, rozvaze, vtipu a společenským vlohám podařilo se starostovi obce, jímž byl od r. 1931 rolník Ad. Boucník z Bohuňova, udržet klid v obci přes celou dobu okupace, poradit v mnohých situacích a mnoho zachránit. Často byly u něho návštěvy občanů i úřední. Mnohé sám promyslel, pohostil, podělil, a podle potřeby napsal po své práci. Svě funkce se vzdal 30.9.1945, když mu nejstarší syn odešel na vojnu.

Rozhlasových přijímačů bylo v obci 27. Cizí stanice se poslouchaly všude před místními občany bez obav z prozrazení, dokud nebyly v roce 1943 z aparátů vyňaty cívky pro krátké a dlouhé vlny. O zprávách z ciziny se debatovalo z polů veřejně.

Autobusové spojení bylo z Olešnice přes Nedvězí a Korouhev do Poličky jednou denně.

Činnost Sokola byla zastavena 15.4.1941 a Orla o něco později. Majetek, pokud nebyl rozdán a ukryt

mazí členy, byl sepsán. Správcem jmění ustanoven člen Janků. Stranické rozdíly na čas utichly a společná bolest národ sjednotila. Poč redením učitele Jos. Antoše z jižního Slovácka sehnala spojená mládež několik divadel: Toji' pastorkyni, Směry života a veselohru Čechy krásné, je jejich výtěžek věnován zčásti též obecní knihovně k založení oddělení knih pro děti a zemědělce. Knihy spisovatelů říši nepřátelských musely být vyřazeny.

Honitbu dostal Němec Forbach z Olešnice, v jehož přízeň se snažili mnozí vetřít; jeho hajný byl před osvobozením zastřelen partyzány.

Kusé zprávy o partyzánech začaly probleskovat v našem okolí nejdříve na podzim 1944. Byly přerůzné, často neuvěřitelné, vzrušovaly a většinou se věřilo. Skupinky neznámých jedinců, hovořících často též rusky navštívily v lednu 1945 osamělé statky a chalupy v noci, aby se najedli, napili, osušili, ohřáli a často též přespali. Přicházeli a odcházeli za tmy bez udání kam. Nejčastěji do okolních obcí: Rovečného, Nyklovic, Veselky, Hlásnice a Předměstí.

Proslýchalo se o partyzánech. Za jednoho lednového večera přišlo do statku 5 Rusů: npr. Valentin, Sáša, lékař Ivan padl později u Veselí a cholerickej Vasil. První se hlásil jako velitel partyzánské hlídky, rozuměl trochu česky. Najedli se, napili, osušili, odpočinuli, pobavili se nám srozumitelně víc mezi sebou, radili nad mapou, poslouchali radio, čel' zprávy o půlnoci, zapsali si je a prohlédli noviny. Něvěděli jsme z počátku s kým máme čest. Jsou to Rusové či provokatéři, Wasovi nebo Němci? Není to léčka? Ovládali latinku, intelligence zřejmá, ale náboženské motivy na obrázcích jim byly cizí, udivovaly je a žádali vysvětlení. To je prozradilo a začali jsme jim věřit. Pak přišla opět jiná skupina a jeden z nich hovořil též německy, možná ze zajetí a nová nedůvěra. Proto bylo domluveno heslo či znamení a pak se již návštěvy opakovaly čím dál

tim častěji a přicházely nové a početnější skupiny a s nimi též naši lidé z Kěstína, od Tišnova, Slováci, uprchlí ruští zajatci, Vlascovi a j. Tyto nebyly již tak vyzbrojeny a ukázněny. Jestliže zůstali odpočívat v chalupě, pak zpravidla celý den do příští noci a starostlivá a pohostinná hospodyně se těžce loučily se zásobami a hospodáři je buď rádi doporučili nebo brzy zavedli ke spolehlivým sousedům. Jednou si nemocný druh několik dní poležel na výminku až do uzdravení. Jinde zmizelo kolo, jež si některý vypůjčil, ale všichni nebyli stejní. Lidé jim rádi dávali, dokud měli, ale i jejich zásoby byly odměněné. Shoz zbraní se uskutečnil r. 1945 z jara za Olešnicí. Přímých vojenských akcí v blízkosti naší obce nebylo.

Před vánočními 1944 byli v Olešnicích v hospodářské škole ubytováni němečtí vojáci, t. z. Jaagdkomando k potírání partyzánů. V lesích u Hodonína zastřelen německý četník a jiný poraněn. Továrník Ehm z Vru byl zastřelen v lese pod Kěstínem. Vojáci navštívili několikrát starostu, žebroli potraviny, dali se zavázat na saních na Předměstí a zastavili se také v hostinci u Švábů. Ve stejnou chvíli byla skupina partyzánů návštěvou naproti užezníka a také v Hlásnici. Ke střetnutí nedošlo ve vsi z opatrnosti před pomstou na obyvatelstvu. Z bojových akcí partyzánů jsme se dovídali na jaře 1945 z okolí. Ve Svojanově navštívili asi 3x četnickou stanici, aby získali zbraně a šaty. V ten čas pobývali též v Hlásnici a Předměstí. U Bohuňovských skal zastřelili vojáka při dozoru nad starbou protitankových překážek. Z Předměstí odvezli v noci na vypůjčených saních vepře a mouku, v Bystřím z továrny kůže. Do bojů skutečně zasáhli až v posledních dnech převratu za ústupu Němců v Kamencích za Rorečínem v lese u silnice, kde odstřelili několik aut a posádku havarovaného letadla. V Bystřím v zámku byla umístěna motorizovaná jednotka černých SS. V Nyklovicích svedeny potyčky a boje. V Trpíně odrezli

partyzáni jednov noci autem jalovici. Oršem, že se staly i krádeže na účet skutečných partyzánů a některé byly po osvobození potrestány.

Ruští chlápci byli silní, dobře živení, navlečení proti zimě s automaty pod kabáty. Hovořili rusky. Zprvu bývali z opatrnosti nedůvěřiví, chladní až přísní. Chutnalo jim znamenitě a hospodyně rády dávaly, ač po častějších návštěvách bývaly méně nadšeny. Zprvu nechávali z opatrnosti venku hlídku, zvláště když vešli do neznámého stavení bez průvodce. Mnohdy o něj požádali sami k doprovodu do cizí obce k spolehlivým osobám, nebo je hospodář odvedl rous sám. Alkohol způsobil někdy neopatrně hluché veselí. Někde si vypůjčili nebo vyměnili lepší části oděvu nebo obuvi. Jednomu se zalíbila hasičská, jinému četnická uniforma. V některých skupinách se ukrývali dělníci, zasazení v Řiši. Letní zemljanky měli v lese v houštinách ve Žlebích a v Kamencích. Ve tmě zimních večerů nebylo radno narazovat rozhovor s neznámým osamělým chodcem nebo skupinou bez nebezpečí odpovědi ranou do obličeje. Politickým rozhovorům se vyhýbali. O svých úkolech se nezmiňovali až leda ku konci se s teplejší účastí skromně pochlubili. Hostitelé se s jejich návštěvami pochlubili až po čase svým nejbližším a důvěrným známým. Když však chlápci měli odvahu ukázat se též u tanečních zábav, muselo být druhý den podáno podle nařízení hlášení Jaagdkomandu v Olešnicích a tím to skončilo. Vojáci jeli jen za dne po zuby ozbrojeni a v noci z obav hlídali jen svoji školu. Zmíněná skupina partyzánů se stala v okolí brzy populární.

Domácí slivovice se páčila z cukru, nepy, bramborů se sladkem i z obilí, ale po osvobození vše ustalo. Aparát se tajně půjčoval a zhotovil primitivně. Na zahrádkách se pěstoval tabák dýmkový i cigaretový. Žluté sušené listy byly dobré nenáročným kuřákům. Různá jejich příprava byla autorským tajemstvím. Kouřily se i různé náhražky. Cigarety byly vzácným předmětem výměny a počítaly se 5-10k za kus.

Za okupace pomohli obyvatelé často jídlem a pomocí přes lesy utíkajícím zajatcům, Polákům a Rusům. Na jaře r. 1945 utíkaly stejným způsobem opačným směrem mnozí němečtí vojáci před blížící se frontou jako první ukázky rozkladu armády.

Asi 30. dubna 1945 svedlo jedno německé letadlo s ruským nad Olešnicí vzdušný boj a bylo zasaženo. Řítilo se nízko nad Trpínem kolem Panského vrchu do Kamenců, kde za potokem na poli pod rozcestím silnice k Rovečnému dopadlo. Trošky pak byly zapáleny a posádka zastřelena partyzány, kteří měli obsazen kraj blízkého lesa kolem silnice od Rovečného do Nyklovic a svedli v příštích dnech pravidelný přepad ustupující německé armády až ustoupili přesile tanků a děl. Trošky shořelých aut shozeny pod silnici.

Před 27. dubnem 1945 shodilo ruské letadlo nad Olešnicí zápalné pumy, od nichž 2 domky vyhořely.

Vlakové spojení s Brnem bylo za bojů o Brno přerušeno. Školy uzavřeny. Fronta se blížila.

Obyvatelé nepracovali, poněvadž polní práce byly toho jara 1945 brzy skončeny. Blížící se fronta a nejistota, zda neshoří majetek a zachovají holé životy, podlomily chuť k podnikání a plánování do budoucna. Cennější věci, šaty, peřiny i jídlo byly zčásti zakopány nebo zadrženy, aby je nerozkradli nebo neshořely. Starosti, strach a napětí unavily nervy a vybičovaly je k nejvyššímu stupni přednážděnosti. Čaro bylo časně a pěkně, dny slunné a teplé, suché, bez deště a jen v noci se ochladilo. Země byla dosud měkká, tráva vyrážela bujně, ozimy se zvedaly na píď, pro záplavu krětů v sadech nebylo pochopení. Vzrušující zprávy a očekávaní věci příštích vytáhly chlapce a muže na náves.

Jitro v úterý 8. května 1945 slibovalo krásný, slunný den. Brzy ráno přivezla spojka na motoru s páskou v národních barvách na rukáve starostovi z Olešnice zprávu o pro-

hlášení československé samostatnosti a ustavení národních výborů. Rozněsta se rychle povsi a brzy vřaly z některých domů spěšně ušité čs. vlajky. Před kozákovými chtěli muži a chlápci postavit oviččenou máj, ale nedošlo k tomu. Po silnici od Olešnice přijížděla přerušovaně ojedinelá auta s uprchlíky a vojskem. Ti ukazovali výhrůžně na vlajky i máj, považující je za projev otevřeného nepřátelství a proto byly oboje shaty, aby nedošlo k násill.

V tom někdo oznámoval, že nahoře nad vesnicí civilisté ozbrojili vojáky. I hrnula se jedna skupina povsi nahoru. Před švábovými potkali něm. vojáka s motocyklem, který jim jej i se zbraní bez odporu vydal. Nade vsí, pod Smrčinou potkali nákladní auto řízené vojákem s uprchlíky a zbraněmi. Také jim je odevzdal. Puškami, automaty a pistolemi se přítomní ihned ozbrojili a postupovali nahoru nad les. Auto bylo odvezeno do vsi a osazenstvo zavedeno do obecní kanceláře, kde jim vydali propustky pro národní výbory k další volné cestě. Nad lesem za křižovatkou k Hlásnici přijeli 2 vojáci na motocyklu. Na pokyn k zastavení, sáhl zadní jezdec po pistoli. V nastalém chaosu padl zasažen vystřelam a druhý uprchl, neboť v tom sem začaly padat rány z lesíka nad Hlásnici a všichni přítomní krytí mezi a příkopem, silnicí a lesem se stáhli ke vsi. Někteří ještě mezi borovicemi nade vsí odpovíděli střelbou z kulometu, což vojáky zarazilo, ale později z obavy před obchvatem ze Žlebů, za nepřehlednou hlubokou mezi, ustoupili rovněž. Z Předměstí k Hlásnici postupovala neviděna pancéřová skupina Grossdeutschland a snad proto, že na ni bylo nad Hlásnici stríleno partyzány, vyjeli nad vesnicí s několika tanky na cesty do poli a pěchota v rojnicích prohlížela okolí po obou stranách vesnice, stríleje před sebou do lesíků a po náhodných chodcích směrem k Trpínu. Tak v Hlásnici byla 1 osoba zabita a 1 zraněna. Štít školy s vlajkou byl rozstrílen z tanku a budova uvnitř poškozena. 1 dům vyhořel zapálen pancéřovou pěstí. Muži byli uzavřeni ve škole jako rukojmí s pohrůžkou exekuce, aby zaručili

vojsku bezpečný průchod a teprve k večeru byli propuštěni.

Mezitím jiná skupina na dolním konci Trpina zastavila 2 nákladní auta bohatě zásobená, s přecházejícími důstojníky, kteří se vzdali po upozornění, že je nade vsí partyzáni nepropustí a po slibu, že jim bude ponecháno jedno auto s potřebnými zásobami a potvrzením k další volné cestě na západ přes svobodnou ČSR. S tím byli všichni propuštěni. Zbylá auta a jejich obsah uloženy do stodoly prvnímho statku Kručinova č. 72. Při tom se též mnoho věcí ztratilo, vznikly hádky a padly výhrůžky. Získanou výzbrojí se ozbrojili všichni přítomní. Nadporučík Peterka převzal velení a určené hlídky se rozesly kolem vsi až do vrchu nad ní. Také návštěva MNV z Olešnice v osobním autě s Dr. Habancem a velitelem četnické stanice byli poděleni pistolemi.

Odpoledne však levé křídlo Němců od Hlásnice přešlo Žlebami až ke Svičkám a ostřelovali Trpin. Vypadalo to, jako by jej chtěli obkličít a již proskočily zprávy o blížící se exekuci. Hlídky zmizely domů a každý se snažil napřed ukrýt získané zbraně. Někteří utekli do lesa ba i do okolních vesnic. Náres zmrtněla v očekávání věci přičítích. K večeru se přihrnuly od Hlásnice pomalu tanky SS v čenných uniformách s odznaky lebek a hnátů, ležící na blatnicích aut, mířili hrozivě automaty do oken chalup. Přivolaný starosta jim spolu s jinými dokazoval, že nade vsí stříleli ráno partyzáni a nikoliv obyvatelstvo. Vojsko hledali nocleh po domech. Jejich obrázaný velitel se štábem a radiovou stanicí zabrali celou školu i s bytem. Vojsko se holilo, vařili večeři, poslouchali radio, když přijela spojka na tříkolce s hlášením sotva ulepnuvšímu veliteli a v kuchyni utrousila několik slov na dotazy zvědavých druhů o blížícím se nebezpečí a bezodkladném postupu. Brzy nato zmizeli všichni bez rozloučení jako pára a vesnice zhluboka vydechla.

Později jsme se dověděli, že v Bohuňově zastřelili jednoho občana a ve Svojanově oběsili mladého partyzána z Rohozné.

Ke středu 9. března 1945 hned od rána ustupovala po silnici od Olešnice poražená německá armáda. Byla ucpána nepřetržitým proudem v nejpestřejší směsi všech druhů lidí, zbraní, povozů a zvířat a směřovala po Horní silnici k Bystřemu. Jiný proud od Hlásnice postupoval též k Trpinu a nade vsí na rozcestí se připojoval také na Horní silnici k Bystřemu. Některá auta jízdira dokonce proti proudu prvnímho směrem do Olešnice. Poněvadž nade vsí byla orientační tabulka zámyslně obrácena, mylily se některé roztrhané skupinky a postupovaly také na Olešnici proti proudu. Jiné mířily podle mapy na cestu od kostela k Rovečínému a poněvadž po rozvodněných lukách by s těžkými náklady po malém můstku nepřešly a mimo to je ohrožovali za Rovečínem partyzáni, vracely se po získaných informacích v celých nádobách zpět do vsi, nahoru, čímž vznikl chaos, ucpání silnice tak, že celý postup byl na chvíli zastaven. Za cukr a tabák žádali vojáci výměnou vajčka, uzené a lihoviny. Byli zvědaví, kde jsou Rusové - Ivan, kudy cesta na západ, kde Američané, nechtěli řešit v konec vojny a naši samostatnosti a jejich poddůstojníci jim vyhrožovali za podobné rozhovory s civilisty. Odhozené kouřové bomby způsobilý planý poplach, že hoří. Na horním konci vesnice zapálili na silnici nákladní auto plné různých věcí a někteří odháněli pistolemi obyvatele, snažící se z plamenů vyprat likéry a radia.

Nad Hlásnicí následkem namáhavého příkřejšího stoupaní od Předměstí byli koně i auta tak zničeni, že nahore již mnozí nemohli dále, strojům došel benzin a vojáci je proto nechávali vedle silnice opuštěné stát. Odpoledne proud proňdli, ale strach před Ivanem hnal zbytky ještě k většímu spěchu. Nade vsí kolem silnice na lukách i v polích stálo mnoho různých povozů, jež rozkované opustili, koně se páslí buď volně puštěni kolem, nebo na nich

ujeli dále. Na sta se jich tu našlo, nejvíce chudých, zraněných i nemocných všech druhů po kraji. Když se to zaneslo do vsi, hrnuli se tam lidé a každý si vybíral podle zálib, co se mu líbilo: Jídlo, konzervy, maso, léky, součástky oděvu, nástroje a výzbroje, archivy s doklady, náboje, poházené zbraně, výbušniny, kuchyně, papíry, koně, vozy, auta a jiné vše možné a převrácené. V příkopech na hromadách hořely doklady, zbraně a vybuchovaly náboje. Mnozí si zapřáhli volné koně do opuštěných vozů a zavezli domů i s nákladem. Byla tam krmiva, mouka i cukr.

K večeru se přihrnula od Hlásnice s patřičným hlukem obluda velkého, těžkého tanku s děly. Zamířil se silnice přes pole přímo k samému lesu Smrčině a brzy z něho do tmy šlehaly k nebesům vysoké plameny ohně, přerušované častěji menšími a občas většími výbuchy uložených nábojů a nádrží benzínu. Po každé z nich vystříkly ohnivé jazyky za daleko slyšitelného sykotu a ran výbuchů na les. Nežlízci stromy hořely. Hrušné divadlo ve tmě. Také na celém obzoru na východě na vrchách k Rozsoči i v údolí Bohuňova planuly ohně hořících vozů a ozývaly se výbuchy těžkého střeliva z tanků. Poslední vojáci, Maďaři, přenocovali a nespáchali. Tito vyměřovali sami s obyvatelstvem rozličné věci. Ve dne však někteří Němci naději prostřelili benzinové nádrže, než by je dovolili lidem použít. Za poledního vedra pili upachtění vojáci znečištěnou vodu z potoka.

Příštího rána ve čtvrtek 10. května 1945 prochaly v časných ranných hodinách již jen ojedinelé hloučky. Od Hlásnice ještě něco pěších a jízdní hlídky.

Sotva přešli, objevil se na silnici pěkný, štíhlý a přísný jezdec s autem na plecích a bičičkem v ruce, pod nímž krásný kůň jen tancoval. Ani jsme si ho neměli čas prohlédnout, jak nás překvapil příralem nám zpočátku nesrozumitelných ruských slov: A što ty, Čechi či Germaněci? Teprve uznamení rudé pěti-

clpě hvězdy na prsou švarného mladého kozáka, oních nysů, černých vlasů v kavkazském ústroji a záhříví srdečné choráti, tak naprosto odlišné od německé zpupné povýšenosti vzpamatovatky přítomné z nečekaného překvapení, na něž jsme všichni tak dlouho toužebně čekali, takže bychom jej byli nejraději za vše radosti objali a zlíbali. V následujícím okamžiku však spatřil na horní silnici povoz a když zjistil, že to Germanci, uháněl za nimi. Zastavil je, odzbrojil, dal mi jejich automat do ruky a nařídil je zavést zpět do školy, zatím co sám uháněl za dalšími uprchlíky.

Do vsi zatím přijelo od Olesnice osobní auto se dvěma prvními ruskými důstojníky: silnějším majorem a štíhlým komisařem. Na návsí před Kozákovým hostincem stavěli právě māj a bylo plno zvědavé mládeže. I byli hned starostou obce a nyní již předsedou národního výboru Ad. Boucníkem slavnostně uvítáni, zapěna hymna, podány jim kytice a občerstvení, což velmi radostně přijali a odpořádali provoláním slávy generalissimu Stalinovi a prezidentu Benešovi, až nálada stoupla. Pozornost komisaře však upoutali zajatí Rusové v německých sítěch, snad Maseroci, kteří tu čekali na své bratry z německého útěku od předešlého dne. Příkře je vyslyšel, prohlédl a poslal do školy, kde zajatce soustřeďovali. Před školou nastal nový výstech podobné skupiny, proč a kde se dali zajmout, proč nepřešli k partyzánům. Byli prohlédáni a, uhýbali hlavami před kněvem a ranami pařby, potom byli zarřeni do sklepa a později posláni do školy. Tam bylo druhý den plno zajatců, různých uniforem a národností: vedle Němců též SS, někteří se hlásili za cizince a také šlonzáci od Bohumína. Byli hlídáni místními hlídkami bývalých vojáků. Ruští zajatci byli ještě téhož dne odvezeni nákladním autem a ostatní druhého dne (11.5.) přes Olesnici směrem na Kunštát a pryč do Přerova. Ve třídě, v kamnech, na dvoře a jinde po vsi zůstaly po nich

pohozené a ukryté různé pozůstatky, doklady a náboje. Za chvíli po sovětských důstojnicích přijeli od skona na autech Čechoslováci - Slováci. Byli srdečně uvítáni a gratulovali si navzájem k osvobození. Zdrželi se do příštího dne.

V následujících dnech byli schytáni volně po polích se pasoucí koně, uzarieni na školní tělocvičně, odkud si hospodáři vhodně vybrali nebo vyměnili. Ano pro některé si přijeli hospodáři z jižní Moravy, kde jich nebylo. Ostatní byli do týdne odvedeni na Veselku, kde jich měli nedostatek.

Ozbrojené hlídky občanské hlídaly každou vesnici a v noci byly zesílené. Mládež se cvičila v zacházení se zbraněmi a v ostré střelbě. Poněvadž všude leželo mnoho pohozených zbraní a nábojů, střílel každý kdo měl odrahu a rány se ozývaly bez ustání, takže nakonec byl vydán zákaz, který se však nedodržoval. Byla též vybudována povinnost odevzdat všechny věci příslušně v „rabuňku“, což bylo splněno pouze zčásti. Ve dnech 14. a 17. 5. 45 nařízen povinný sběr pohozených zbytků, zvláště nebezpečných výbušnin, neboť zavinily mnoho neštěstí jak u nás tak i v širém okolí. Hoši si úderem na rozbušku popálili oči a obličej, neopatrným zacházením se zbraněmi a granáty bylo zraněno nebo usmrceno více osob civilních i vojáků.

Bezcharakterní jedinci a alkoholici hledali příležitosti k vyřizování osobních účtů.

V sobotu 28. 5. 45 vyhlášena mobilisace 10 ročníků od r. 1913.

Dne 29. 5. 45 zničen náklad dělových nábojů v Graciově roklí ve Žlebích. Vyšlo nařízení o zabavení majetku Němců a ustanovení národních správců.

Revoluční národní výbor sestaven byl po dohodě s obvodním národním výborem v Olešnici asi 10. 4. 45 takto: Předsedou dosavadní starosta obce Ad. Boucník a

jeho členy: Adolf Hanýk, Leopold Peterka - nadpar., Bohumil Juránek - dělník, Břet. Tocháček - rolník a Ad. Tichý - korář. Provedli odsun zajatců, přebytečných koní, sběru vojensk. materiálu, odvoz vojenských vozidel do Křiva a Neráho Města na nádraží, sběr stělniva a tráskavin, zásobování ruských a rumunských jednotek obilím, masem a pískem pro koně.

V době od 11. - 15. 6. 45 ubytována v obci ruská vojenská jednotka č. 1241, jež provedla srod a přehlídku 1.200 koní z celého okolí. Zůstalo po nich 17 koní transportu neshodných a ostatní byli posláni s ruskou armádou na východ. Tráva a jatek na zahradách, lukách a polích byly místy zcela, vzdálenější zčásti buď vyžaty nebo vypaseny. Náhrada byla provedena sousedskou úlpomocí. Stejný proud koní postupoval údolím Křetinky od Svojanova do Hutí. Také tam, podobně jako jinde při ústupu a pak při příjezdu Rusů do Prahy se silnice vojskem několik dní netrhla. Válkou poškozeným obyvatelům Brna poslali a sebrali mezi sebou místní zemědělci 1 fůru mouky a bramborů.

Ojedinele hloučky dosud ozbrojených Němců se ukryvaly po lesích, snažíce se vyhnout ruskému zajetí a dostati se volně k západ. Byly proto pořádány prohlídky lesů ozbrojeným občanstvem a mládeží, jež byly bezvýsledné, jimiž však utrpěla nejvíce zvěř. Také rumunští i ruští vojáci i naši lidé poškodily mnohde stavy a místy téměř vyhubili naši krásnou srnčí zvěř. Honitby přešly opět z německých rukou do nájmu Čechů.

Do pohraničí se odstěhovalo celkem 13 rodin a to do: Brandonfa - Hradce n. Svitavou, do Bělé 4, do Banína, do Radiměně a Svitav pot; porodeží i jinam. Star obyvatelstva v obci tím klesl na 475. ze 600.

Dne 24. 8. 1945 provedeny v hostinci u Koráku volby do MNV za účasti 127 mužů listky a byli zvoleni: předsedou Ad. Boucník, rolník a členy: Fr. Štaudl č. 17, Jos. Štěpánek č. 31, Jan Mareček č. 45, Jos. Andrlík č. 36, Jos. Krušina č. 72, Jos.

Vaverka č. 51, Ad. Tichý č. 92, Ad. Hanyk č. 75, Jos. Šauer č. 24, Václ. Kríž č. 112, Václ. Droňák č. 46, Jan. Tichý č. 6, Fr. Tocháček č. 110 a Fr. Tichý č. 104; celkem 15 členů.

Dne 30. 9. 1945 na schůzi Národní fronty u Štaudů provedeny volby podle parity místních stran, když se dosavadní předseda funkce vzdal a byli zvoleni: za stranu lidovou: Fr. Štaud č. 17, Jan Mareček č. 45, Ad. Tichý č. 92, Fr. Tichý č. 104, Jos. Vaverka č. 51, za stranu soc. demokratickou: Ad. Hanyk č. 75, Fr. Tocháček č. 110, Václav Droňák 46, Václav Kríž č. 112, Jan. Tichý č. 6, za stranu nár. sociální: Jos. Krušina č. 72, Jos. Andrlík č. 36, Jos. Šauer č. 24, Ad. Šudoma 55 a Jos. Štěpánek č. 31, který byl zvolen předsedou.

Dne 19. 8. 45 pořádal MNV společně dožínky na školní tělocvičně.

První republikánské volby do parlamentu byly provedeny 26. 5. 1946 u Kozáků a bylo odevzdáno celkem 315 hlasů pro strany: Lidovou 180, soc. dem. 62, nár. soc. 56 a komunistickou 17. Pouze 1 hlasek byl prázdňný. V tom poměru upraveno též zastoupení stran v MNV následovně: Lidová 9 zástupců s předsedou Jos. Leinrebnem č. 13 a členy: Ad. Boucník 18, Fr. Štaud 17, Jan Mareček 45, Ad. Tichý 92, Jos. Vaverka 51, Fr. Tichý 104, Jos. Švarcana 68, Lad. Gracias 63, strana soc. dem. 3 zástupce: Ad. Hanyk 75, Fr. Tocháček 110, Oldř. Svojanovský 100, nár. soc. 3 zást.: Jos. Šauer 24, Alfr. Hájek 71 a Fr. Andrlík 36.

Před vánocemi r. 1946 byl zaveden do obce telefon z Olešnice. Hovorňa umístěna v obchodě Fr. Graciase.

1946

V létě 1946 byl ve faře umístěn prázdninový útulek pro děti a bylo připraveno zřízení mateřské školy. Nová doba přináší nové úkoly. Připravuje se zřízení obecní prádelny, plánuje zařízení obecního vodovodu, rozhlasu, strojního družstva, je třeba provedení kanalisace, úpravy toku potoka, výstavbu silnice z Předměstí Žleby přes Trpín k Roračnickému pro lepší

spojení se světem.

Tělocvičná jednotka Sokol v Trpíně.

Byla založena učiteli. Na první valné hromadě 16. 4. 1919 zvolen prvním starostou říd. uč. Jan Ondráček, náčelníkem uč. Alois Šaffner z Hamru a vedena jako odbočka jednoty v Bystřem, již zastupoval uč. Bedř. Šrůtek. Místostarostou zvolen Ant. Tocháček 47, místonáčelníkem Ad. Šráb, hostin., pokladníkem Jos. Šauer 24, korář, hospodářem Jul. Štaud. Zakládajícími členy byli: Ant. Tocháček 47, Jul. Štaud, Fr. Štěpánek 31, V. Kríž 64 a Oskan Hájek. Odbočka měla 34 členů činných a 15 přispírajících. První veřejné cvičení pořádáno 1. 6. 1919 na trávníku za dvorem. Na podzim téhož roku zakoupeno jeviště od hromadnické Besedy v Bystřem do sálu hostince č. 25. R. 1920 byl 2. náčelníkem uč. Fr. Zelený z Nedvězího, později se stal říd. uč. v Hor. Poříčí; zemřel v r. 1955. Téhož roku v únoru zakoupena knihovna za 500 Kč. Sedmého sletu v Praze t. r. se zúčastnili 4 bratři: Ondráček, Friedl, K. Gracias 54 a Fr. Andrlík 15. Druhé veřej. cvičení bylo téhož roku v Olšíně, podle vsl. V roce 1922 měla jednotka 51 mužů, 22 žen, 10 dorostenců a 22 žáků a představovala v obci vědy pokrokovou složku. Kursy ČOS absolvovali Fr. Tocháček 110 a V. Tuča 48. Činnost zastavena rozpuštěním dne 15. 4. 1947 před přípravou divadla Pod mlýnským kldem. V roce 1945 a činněny pokusy k založení jednotné celostátní tělovýchovné organizace, s čímž však v Trpíně činovníci Onla nesouhlasili a tak byl Sokol nucen zahájit novou činnost vlastním divadlem koncem r. 1945 a valnou hromadou v únoru 1946. Pak už členstvo necvičilo, jen žáci vedeni učiteli nebo mladými cvičitelkami. a občas se sešlo divadlo. Papírovou činnost skončil poslední jednatel Br. Tocháček v roce 1953. ještě 10. sletu v Praze r. se zúčastnilo bratři. Po r. 1945 odešla mládež do pohraničí a za prací do světa, demagogičtí nezbyřalo času a tím činnost zanikla.

Divadelní rekvizity používá dále Osvětová Beseda. Náhradl zčásti půjčeno voj. posádkce do Květné. Divadelní dekorace bývalého Orla propadají zkáze v Hostenici - u Kolně v r. 1953 zrušeného hostince u Štaudů č. 1.

Rok 1948

Byl bohatý na události.

V celé republice se vzpomínalo 600 let založení Karlovy university v Praze, 100. výročí památného zrušení roboty selského lidu, 30. výročí osvobození republiky 28. října, 10. výročí národní tragédie v Mnichově, výročí osvobozovacích bojů o Stalingrad, bojů u Sokolova a povstání na Slovensku s bratrskou pomocí hrdinské sovětské armády.

Tento rok se stal u nás důležitým mezníkem ve vývoji politickém, sociálním, ve výrobě, v zemědělství i kultuře. Politickou moc a vedení ve státě převzala komunistická strana československá. Ministerským předsedou se stal vedoucí muž strany Klement Gottwald.

Prezident rep. dr. Edu. Beneš se vzdal pro nemoc svého úřadu a jeho nástupcem se stal Kl. Gottwald. Dr. Ed. Beneš zemřel 3.9. 1948 ve své vile v Sezimově Ústí, kde byl v rodinné hrobce uložen. Dne 10.3. 1948 zemřel ministr zahraničí Jan Masaryk.

Také v Trpíně byla založena Komunistická strana československá. Zakládal ji nejdříve dělník Jaroslav Knál č. 113, který si během okupace postavil na horním konci obce rodinný domek. Toho roku byl zvolen předsedou místní org. Václ. Kříž č. 112. Do ní vstoupili členové strany soc. dem., kdežto strana lidová a nár. svč. zanikly. Koncem roku uměla org. 56 členů. Během roku uspořádala řadu schůzí, školení členů a oslav. Předsedou akčního

výboru zvolen Jaroslav Knál č. 113.

Tělocvičná jednota Orel likvidovala a majetek předala Sokolu. Bylo to nějaké tělocvičné nářadí, jevičtě v hostinci u Štauda č. 1 a 164 knih spolkové knihovny umístěné u Jos. Leinrebra č. 13. Z Dala nepřestoupil do Sokola nikdo. Sokol se připravoval pilně na II. vše sokolský slet v Praze, jehož se zúčastnili žáci, dorost a 10 členů. Ideové školení střídali s návrkem prostrných, spořením, objednávkami součásti krojů, vstupenek, potravinových lístků a jiných úkolů. Uspořádali 1 veřejné cvičení, jež pro dešť přenesli do sálu u Kozáků, zúčastnili se veřejných cvičení sousedních jednot a spolupůsobili při oslavách Místní osvětové rady v obci.

Předseda MNV Jos. Leinreber, rod. č. 13 vystoupil spolu s Jos. Varenkou č. 51 na podzim z místní organizace KSČ, do níž z jara vstoupili. Vzdal se funkce předsedy MNV a místo něho byl zvolen předsedou MNV člen strany KSČ, zedník Jos. Kolář č. 109, který však pro nemoc manželky funkci nezačal vykonávat a místo něho stal se předsedou MNV od začátku prosince 1948 Fr. Tocháček, ohledatel, č. 110. Předsedou zemědělské komise zvolen Václav Gracias č. 52 a vyživovací komise Jos. Andrlík, řezník, č. 36. Předsedou JSČZ byl Jos. Krušina, rod. č. 72.

Úřadovna MNV byla umístěna v kuchyni a v pokoji v domě náležejícím dosud manželce autodopravce Fr. Gregora č. 108, do něhož byl přestěhován archiv snábytkem ze soukromé světnice Jos. Leinrebra a z fary. Úřadovnou fondu národní obnovy byl tento dům přidělen obci, poněvadž jeho majitelka se za okupace přihlásila k Němcům. Fr. Gregor se s manželkou rozvedl, oženil po druhé a vystavěl v Předměstí nový dům s garáží. Autobusovou linku z Trpína do Poličky přestál provozovat a jezdil z počátku jen z Předměstí do Poličky, později vozil dělníky do Březové. Obec žádala celý rok marně na úřadech o vrácení autobusové linky z Trpína do Poličky ~~stejně~~, ježto občané neměli spojení s okresním městem. Konečně na podzim byly soukromé

linky nahrazeny státními a tak konečně od prosince začal opět autobus Gregorův dojíždět ráno do Trpína a do Poličky 3x týdně. V bývalé Gregorově garáži byl umístěn autobus ČSAD, který vozil denně 8 dělníků na práci k vystavění přehrady elektrárny u Viru. Šofér bydlí v hostinci, paní Gregorová v podkrovní světničce v poschoďi. H dívky dojíždějí do znárodněné Matonohovy továrny na umělé květiny - Centrofloru - do Olešnice. Krejčovský závod Konrádův byl znárodněn a z Olešnice přestěhován, čímž několik krejčovských dělníků z obce ztratilo zaměstnání. Ve faře bydlí od podzimu asi 10 cizích dělníků, starějících sloupy pro vysoké napětí elektr. vedení z Viru do Březové. Před prázdninami a ještě v září byl ve faře umístěn prázdninový útulek mládeže, navštěvovaný asi 10 dětmi, vedený mladou školnou vedoucí.

Rok 1948 byl druhým rokem dvouletky, plánovaná výstavba poválečného hospodářství. Následky katastrofálního sucha v předchozím roce se projevil v tomto roce snížením hovězího dobytka z nedostatku krmiva. Také letos vyrostlo málo pšicín a jetelín. Předepsané osevní plány byly dodrženy. Žně, sklizeň okopanin, orba i seti proběhly za příznivého počasí dobře, díky vzájemné sousedské výpomoci.

Jak se naše obec zúčastnila chilumecko-nitranského hnutí zemědělců a jak splnila dodávky?

Obec má 646 ha zemědělské půdy, z toho 480 ha orné, samozásobitelů 343, počet závodů 107.

Z nich je:

do 2 ha 29 závodů,	do 15 ha 13 závodů,
do 5 ha 29 závodů,	do 20 ha 7 - -
do 10 ha 24 - -	nad 20 ha 5 - -

celkem 107 zábr.

Předpisy zemědělské výroby byly následující:

Chlebové obilí 1.110 q, orsa 121 q, ječmene 195 q, brambor 3.150 q, hovězího 42.443 q, vepřového 14.888 q. Dodáno: chlebov. obilí 1.162 q = 104%, orsa 119 q = 99%, ječmene 129 q =

66%, bramborů 2.504 q = 79%, hovězího 38.930 q = 92%, vepřového 24.367 q = 136%.

Předpis mléka nebyl stanoven, ale 208 dojnic dodalo mléka v celoročním průměru 2.56 litrů na 1 dojnici, zatím co okresní průměr činil 1.87 litrů. U 1651 slepic bylo předepsáno 82.910 vajec a dodáno 81.630 ks., t. j. 99% s průměrem 49 ks na 1 slepici. Toto roku byla dodávka vajec pozmeněna podle výměry, před tím podle množství slepic. Mnozí chovatelé nemohli si v krátkosti opatřit potřebné množství slepic podle výměry a nemohli tudíž dodat stanovený počet vajec. Chorové drůci celkem 7 prasnic.

V budovatelském plánu se zemědělci zářazali založit strojní družstvo, což splnili. Prádelna zbudována na 85%, dětský útulek zaveden, místo plánu 640 zhotoveno 705 sušáků píce a zaveden 1 chov slepic (Zlevon). Družstevní prádelna nemohla být dokončena pro nedostatek trubek.

Rolník Jos. Krušina č. 72 byl 3x vyznamenán za vzorné nadkontingentní plnění všech dodávek.

Ke zmírnění nedostatku obilí po loňském suchu bylo k nám dovezeno z Ruska více tisíc vagonů obilí a z Balkánu krmná kukurice, jež byla přidělována rolníkům.

Do pětiletky má obec v plánu vybudovat hasičskou zbrojnicí, na horním konci vesnice vystavět vodní nádrž, okres dal do plánu návrh na stavbu silnice z Trpína do Dředměstí. Konečně navržena výstavba rodového.

V kultuře oslavila obec jubilejní rok zrušení roboty vydáním knihy Dějiny obce Trpína a okolí, kterou vydala svým nákladem MDR v 1.500 výtiscích. Materiál vybral a sebral Josef Krušina, zdejší rodák, zaměstnaný na minist. unifikační v Praze a svůj volný čas věnoval této zálibě. Radou mu napomáhali historičtí odborníci vlastivědného kroužku v Praze. Říd. uč. Adolf Šudoma opatřil povolení k vydání knihy a subskripci po vesnicích a rodáckých Trpína sebral potřebný kapitál, asi 35 tisíc Kč na tisk. Podle ústní dohody mezi oběma měli se pak o předpokládaný čistý výtěžek ca 80 tis. Kč rozdělití spisoratel

s MOR, jež chtěla z výtežku pořídit v obci rozhlas. Na žádost Krušiny však okresní osvět. rada s. Zachaň a Hlavska nařídili ne-
správně vydat peníze jemu, takže z výtežku práce celku zbehatl
jednotlivěc.

Obec by potřebovala kulturní dům a museum.

Obecní knihovna má 515 svazků: z toho 382 zábravných, 82 země-
dělských a 51 dětských. Má též oddělení knih mysliveckých, zalo-
žené z příspěvků rodiny Kalníčkové, jichž otec, poštovní řed. v. v.
v Trpíně zemřel.

Oslavy pořádal MOR spolu se Sokolem a občanstvem. Byla
sehrána 3 divadla, uspořádána oslava 28. října, zasazena Gottwal-
dova lampa na rozcestí před Hájkovými, promítány 3 filmy úzké,
proslaveny přednášky o pětiletce, o Leninovi a větší počet
stůží hospodářských. Při oslavách účinkoval převážně kroužek
Sokola. Předsedou osvětové rady je Jos. Šauer ml., Kovář, č. 24.

Ročník Jos. Krušina č. 72 si koupil v létě traktor na dřevoplyn,
takže se štáudovým z č. 1 jsou v obci nyní 2 soukromé, ale starší
výroby. Čerá se nutná potřeba družstevních zemědělských
strojů pro všechny i malozemědělce v obci. přesto, že hornatý
terén používání omezuje.

Obecní kronika má vedené záznamy od r. 1925 do r. 1940.
Pak byla uložena v Brně, v Boskovicích. Členy letopisecké komise
navrzeni roln.: Ad. Boucník a Jo. Krušina 72. Kronikář si opa-
truje podklady k zápisům na MNV a z jeho archivu a od škol-
kových funkcionářů. Kronikářem je t.č. řed. nár. šk. Ad. Šudoma.

Textil byl prodáván na body a obur na poukazy. V obojím
byla od léta novze. Poukazy na obur rozdělovala jednak obec
a též JSČ spolu s některými poukazy na textil. Vyživovací
ref., jež rozděluje listky je Jar. Tichý č. 6.

Koncem roku se připravuje změna okresu. Případnou k
němu nejbližší obce z Litomyšlska a Jimramovska, takže bude
mít 56 obcí. Olešnice připadne k Bystřici, Vítějeves a Chnastoves
ke Svitavám.

Novým školským zákonem od 1. září 1949 přejmenovány byly
obecné školy na národní, měšťanka na střední 2. stupně. Poněvadž

městská škola ve Stojanově měla málo žáků, žádala, aby zdejší
děti docházely tam. Poněvadž autobus nejezdí, pro vzdálenost
a neschůdnost ke změně nedošlo. Zimní rolnická škola v Oleš-
nici přeložena do Boskovic. Učedníci řemesel navštěvovali své
odborné školy v různých městech podle svých oborů a bydle-
li zpravidla po 3 roku v internátech.

Na podzim byl Trpín přidělen do obvodu úředního lékaře
Jos. Habance v Olešnici. Před vánocemi se rozšířila chřipka a rerna-
tismus. Sanitní auto dojíždí z nemocnice z Poličky, někdy též z
Olešnice. Nové sanitní auto bylo toho roku přiděleno okresem lékaři
re. Vítějevsi pro jeho obvod.

Rozvrstvení obyvatelstva je následující podle věku: Do 2
let 29 obyvatelů, do 6 let 28 obyv., do 12 let 43 obyv., do 20 let 52
obyv., do 55 let 208 obyv., výše 105; celkem 465.

Ve volebních seznamech bylo zapsáno 160 mužů a 161 žen
celkem 321 voličů od 18 let.

Vyložené chudých lidí v obci téměř není.

Osoby starší 65 let si podávaly na podzim žádosti o starobní
důchod, který budou příště pobírat všichni a budou zabez-
pečeni ve stáří. Poplatky na invalidní a starobní pojištění byly
již od 1. září rolníkům vyměřeny a jsou podle jejich miněni
losti značné.

V obci se začíná vysazovat ovocné stromy. Řed. školy
vysadil na školním pozemku zákrskový sad se 330 jabloněmi
a oplotil jej dřátěným pletivem. Ostatní sousedé rovněž své
sady obnovují.

Kontrola užitečnosti dojnic je zavedena v větší části a
bude prý povinná. Povinnou však zavedena nebyla.

Úlovky zvěře byly toho roku velmi nízké.

Stáby jsou brzděny nedostatkem materiálu, který je
vázan.

Mládež nemá místa na hřiště; kope na školním hřišti,
kde však působí škody na okolních kulturách.

Vlastní kroniky vedou: škola, Sokol a hasiči.

V létě navštívil zdejší obec její rodák Karel Krušina z

jenž se před 25 lety vystěhoval do USA a domohl se tam slušného majetku. Je z čp. 61, kam se přičlenil Alois Čížek, zedník z Olešnice. Navštívil s výpravou krajanů Sokolský jet.

Z obce odešli 2 Rumuni a 1 Němec sloužící v zemědělství. Je to nedostatek pracovních sil, neboť hospoděři jsou nyní sami bez bývalé čeledě. Přepřacovanost osob se jeví i v životě obce, občané si stěžují na nedostatek volného času.

Tyto významy jsem provedl kriticky, stručně v časovém odstupu a nevyčerpávaji zcela všechny problémy. Mnohé události zejména z doby okupace a ústupu Němců mohou být doplněny osobními zážitky dalších občanů, účastníků a pamětníků.

Zapsal Ad. Šudoma, řed. šk.

Zpráva o činnosti MNV v Trpíně od roku 1945 ke dni 29.1.1954.

Změny ve složení a činnosti NV procházely souhlasně s politickými změnami v naší republice od r. 1945. Správa NV přešla zvláště po únoru v roce 1948 z rukou vládnoucí buržoazie do ruk pracujícího dělnictva, drobných rolníků a inteligence. Lidová demokracie je přechodnou formou k socialismu na vesnici i ve městech. MNV pomáhají tomuto přechodu k lepší budoucnosti pracujícími jednak jeho organizací, hmotným zabezpečením, ideovou a kulturní nadstavbou a přesvědčováním. V malých obcích bylo zřízeno 5 referátů, v jejichž čele stojí osobně zodpovědní referenti. Byli to: Bezpečnostní spolu s bytovým, zemědělský, sociální s výživou, kulturní se školstvím a zdravotnictvím, finanční a technický s hospodářstvím. Úkolem MNV je starat se o celkový růst obce a jejich obyvatelů. Zprostředkuje a přenáší nařízení vlády a nadřízených úřadů dolů na občany a tlumočí nahoru jejich přání a potřeby. Vyřizuje běžné záležitosti obce. Od roku jsou zavedeny na MNV

obecní tajemníci. Ti vykonávají funkci politicko-administrativní.

V Trpíně se střídali od r. 1945 předsedové MNV. V roce 1945 byl předsedou Ad. Boucník č. 11. Dle dne 30.9.1945 Josef Štěpánek č. 31. Volby se konaly 25.6.1946 (9,3,2). Od 29.6. 46 byl předsedou Fr. Tochaček č. 110 do 9.1.1953. Od 13.2.1953 byl zvolen řed. školy Ad. Šudoma.

Obvodní tajemníci pomáhali asi od r. 1951. V roce 1952 nastoupil za tajemníka Jos. Břenek, býv. krejčí z Hlásnice a v r. 1953 místní dělník Jos. Kolář.

Z konfiskovaného majetku byla státem přidělena MNV budova č. 102, kam se za předs. Fr. Tochačka MNV přestěhoval. V garáži byl umístěn autobus ČSAD trati Olešnice-Polička a později druhý z nově zřízené linky pro dělníky dojíždějící na stavbu přehradu do Vlnu na trati Trpín-Bystřice. V poschodí určen byt pro šoféra a v přízemí umístěna ordinace pro lékaře s čekárnou, v níž je současně i knihovna.

Výstavba obce byla v porůlečné době nepatrná. V roce 1945 byl zaveden do obce z pošty z Olešnice telefon a později prodloužen do Kněžerse. R. 1951 byl opatřen kostel novou kryptinou z čerpaných pálených tašek, r. 1951-52 provedena výstavba vodní nádrže, ve škole vyměněna okna a překryta střecha. Soukromých staveb nebylo z nedostatku stavebnin. V r. 1953 závod pro hnazení bystřin začal lámat kámen v lomů Fr. Anđhlika č. 15, ale po několik měsíců z nedostatku pracovních sil přestal. Vodní nádrž byla provedena v akci 5M, z níž bylo vyčerpáno pouze celkem asi jen 100.000 Kčs staré měny. Obec akce 5M velmi málo využila z nedostatku pracovníků, zatím co jiné obce ji dovedly plně využít ve svůj prospěch k výstavbě a údržbě své obce jako Bystřice. Záleží nyní na občanech naší obce, aby všichni pomohli při výstavbě plánovaných garáží pro autobusy ČSAD a požární zbrojnici.

Dosud se v obci neuskutečnilo zařízení rozhlasu, regulace potoka, rozšíření telefonu, přemístění Jednoty. Plány

do budoucnosti zůstávají: výstavba silnice z Předměstí přes Trpin k Tresnému a výstavba kulturního domu, v němž by měla také místo mateřská škola nebo prázdninový útulek, knihovna a spolková místnost či kulturní jízdárna, kempelická, ŽLD, ordinace lékaře a jiné potřebné. Obec nemá volné místnosti.

Dělníci v počtu 70 dojíždějí denně autobusem nejprve na stavbu přehrady ve Vlnu, čítá do Dlešnice do Centraflopu. Rada žen, měřič mužů v domácnostech připravují si výrobu umělých květin jako domácí dělníci.

Uzavřen byl dolní hostinec Jana Štauda č.1, soukromie truhlářství Jos. Knáze č. 90 a malé obchody Rud. Knáze a sester Kolbárových.

Žáctvo dojíždí denně do střední školy v Dlešnici autobusem v počtu 30-40.

Počet živnostníků zůstal nezměněn: 2 kováři, 1 kolář, 1 obuvník, 2 krejčí, 1 truhlář, 2 hostince, 1 prodejna masa, 1 Jednota.

Počet obyvatelstva klesl ze 600 na 440. Téměř všechna mládež odešla buď do práce nebo do škol mimo obec a při zemědělství jí zůstalo velmi málo zaměstnanců, pouze nejvíce starších a nemocných.

ŽLD III. typu založeno v únoru 1953 se na podzim téhož roku rozešlo. Hospodařilo se 40 členy na výměně asi 350 ha orné půdy, zemědělské 450 ha. Hlavní příčinou nezdaru bylo neprovedení společného ustájení dobytka. Avšak vysoké požadavky kladené na zemědělství v socialistickém státě s převahou průmyslu nestací v soukromém sektoru vyrobit žádané množství zemědělských produktů a poměny si samy vynutí v krátkém čase opět družstevní velkovýrobu jako produktivnější a rentabilnější. Družstva v okolních obcích získají oršem každým rokem náskok.

Obchody a soukromé hostince byly přeměněny v Jednoty a jejich bývalí majitelé se stali jejich zaměstnanci.

Rayon pošty a lékaře přenesen z Dlešnice do Svojanova.

Koordinaci lékaře 1x týdně přibyla poradna pro matky a kojence a loni vybavení místnosti první pomoci pro lidového zdravotníka; jehož činnost velmi úspěšně vykonává Alois Břenek. Také byl zaveden druhý odpolední spoj autobusem do Pelického. Zemědělský útulek byl v obci 2 léta. Nebyl však obnoven z nedostatku místnosti a proto, že rodiče děti do něho neposílali.

Obci je stále nedostatek bytů zvláště pro mladá manželství. Místní škola je stále dvoutrídni, ačkoliv loni klesl počet žáků na nejnižší mez v dějinách školy a to 38 žáků, čímž vzniklo nebezpečí snížení tříd na jednu. Nyní a v příštích letech bude jejich počet opět stoupat.

Za první republiky a v minulých letech bylo v obci vždy ca 10 sirotků z nalezince v rodinách na vychování. To bylo v dobách, kdy nebylo výdělků. Nyní se tento úkaz vytratil. Značně stoupl počet důchodců, pobíhajících ze státní pokladny měsíční penze.

Sokol zastavil činnost v roce 1952.

Na divadelní scéně v posledním roce domácí herci nehráli, ale vystupovali pohostinsky soubory cizí.

Naše mládež, organizovaná ve SČSM mimo pořádání tanečních zábrav se necítí dosti silnou k sebrání divadel nebo k obnovení tělocvičky a sportu.

Svazarm připravuje mužský úderost k povinnostem činné vojenské služby.

Požárníci získávají nové mladé členy a doufáme, že pomohou postavit novou zbrojnici pro motorovou střílačku i auto.

Výbor žen zůstává v práci osamocen, neboť ženy mají málo volného času.

Místní org. KSČ školi své členy v otázkách marx-leninismu a ukazuje občanům cestu k socialismu.

V roce 1953 zasáhlo v obci SNB za účelem uperměnění soc. zákonitosti.

Zapsal Ad. Šudoma, n.m.čk.

1. února
1963.

Po devítileté přestávce redemí obecní knihovny, dostal se ke mně Jos. Krušina člen jednotního záměru do obce
druhá v Pipině čp. 74. člen rady místního národního
výboru čp. 75. se zájmem, abych se pokusil
psanamente do této knihy události které se staly od
roku 1954. do dnešního dne v naší obci, což bude dosti
těžký úkol psanamente zde se pokusím všechny událos-
ti, ale jen si vědom co psanamente poznámky v této
knize pro tudoucí pokolení a proto prosím ty které budou
jako i slyšeli číst mi prominouti, jestli nebudou vše spisovně
podáno, neb chci pokračovat v práci jež předem mnou ho-
nali všichni tři, řidiči učitelé a učiteli v dělnictví a mladší
a je 68 roku staré a může študie byli pře 60 let, šest a půl
roku obecní školy zde v Pipině, proto se nemohu postavit
na svou předstupu spravedlivě.

1954. Pohoda roku se páchala na poli pracovat 22. března.

Úmrtí. 14. zemřel Adolf Pichý kovář který byl pro svoji postí-
vou práci v obci velmi oblíben.

Volby. 16/5. se konaly volby do místního, okresního a krajního
národního výboru.

M. P. V. Pipin Pro volby do místního národního výboru bylo v obci ustaveno
9 obvodů a se každým obvodem byl zvolen 1 člen do M. P. V. dle
následujícího pořadí:

- 1. obvod Karel Krušina - dělník čp. 59. - 2. obvod Rudolf Rudoma řid. učitel.
 - 3. obvod Karel Krušina čp. 30. - 4. obvod Jos. Kolar dělník čp. 109.
 - 5. obvod Fr. Pichý obuvník čp. 104. - 6. obvod Jos. Dvořák domkář čp. 34.
 - 7. obvod Hlavyň elektrikář čp. 75. - 8. obvod Jos. Brancara " čp. 58.
 - 9. obvod Jan Štěpánek rolník čp. 70.
- Předsedou M. P. V. Pipin Frant. Pichý, tajemníkem Vlasta Těplý čp. 38.
před. kn. kom. čp. Hlavyň, starostami R. Kriz a zeměd.
komise Jos. Dvořák čp. 34.

M. P. V. Za obec Pipin zvolen Zdeněk Macháček a Hartmanic.
K. P. V. " " " Karel Štěpánek a Polichy.

Úroda Rok 1954. byl normální pro úrodu i počasí.
1955. V roce 1955 bylo počasí jaro, peh sucha a při sklizení morko-
s kroupkám, tím malá a špatná sklizeň.

Úmrtí. 23. 15. zemřel rolník Jos. Mareček čp. 45. představen jízdu v lesy
24. 15. " domkář Vac. Benes čp. 107.

Vojenské
učení Koncem páří byli u nás a okolí umístěný vojenský oddíl
které se účastnili sklizení brambor u větších zemědělců a
1. 2. a 3. byli zde provedeny manevry (vojenské učení).

Stavba
hasičské
strojnice
a garáže. V roce 1955. započal M. P. V. se stavbou garáže pro autobusy
Č. S. T. D. které zde novovali pro denní dopravu směr na Polič-
ku a Bystřici na Pernštýněm, kam denně i od nás
dojíždí dělníci do práce. V souvislosti s touto stavbou se
páčala stavět i hasičská strojnice jelikož stará stroj-
nice nevyhovuje dnešní době, jelikož požární jednotka
dnes již vlastní motorovou stříkačku a dopravní auto.
Stavba se prováděla v akci Z a materiál a dělničkou
práci platil stát, ostatní práce se konaly svépomocí
rodinně. Stavba byla velmi zorně přístře většina
místních občanů, dělníků jezdila na stavbu přehady
ve Vřesce a tak na této stavbě se pracovalo jen po pracov-
ní době a sobotě.

Telefon. Pěť v roce 1955. bylo do naší obce proveden telefon přes
poštovní úřad v Olšnici odkud nám byli denně doru-
čovaný listovní poštovní zásilky a po územní úpravě
jme byli převedeni na poštovní úřad do Svazkova
i telefonem.

1956. Rok tento proběhl po stránce zemědělské normálně
jako ve sklizení tak i počasí